

Taula

- 9 Deu maneres de dir David Castillo,
de Josep M. Rodríguez
- 21 DE *CAMP PERVERS. LLIBRES INÈDITS 2007-2021*
(EN PREMSA)
- 23 Com pots estar tan trist a la ciutat?
- 25 La bellesa de les armes
- 26 Sol en Capricorn
- 28 Escala reial a la Catalana
- 32 J.
- 34 *Blue*
- 36 Addicció al sistema
- 39 DE *BARCELONA PORTA COELI. EL FRONT MARÍTIM EN*
IMATGES 1970-1980 (2014)
- 41 Porta Coeli
- 51 DE *BUROCRÀCIA SENTIMENTAL SOBRE LA NOCIÓ DEL TEMPS.*
LLIBRE DELS MALS CATALANS (2010)
- 53 Asfíxia
- 55 Odi i ira
- 56 Eròtica *mix*
- 58 Passa-hi de llarg (*walk on by*)
- 59 Bastet

- 60 La fortuna
62 Calcomania
- 65 DE *BARCELONA. INSTANTS ROBATS* (2010)
- 85 DE *DOBLE ZERO* (2010)
87 Tatxant la síndria
88 Pregàries desateses
89 Cables elèctrics
92 Can Baró
94 La sinceritat és una ferida suau
95 Penya blanc-i-blava
96 L'inframón
98 Plaça George Orwell
- 99 D'*ESQUENA NUA* (2006)
101 13
102 Catedral
103 Falguera
104 Deriva
105 Gotes del mar
107 Caduc
108 Prohibit tenir raó
110 Presbiteri de Montpeller
111 Encants vells
112 Laberint

- 114 Cementiri naval
115 Testament
116 Regret
117 Còdol
118 Epitafi
- 119 «ODA DES DEL CEL», PUBLICAT A *BARCELONA*,
GEOGRAFIA AÈRIA (2006)
121 Oda des del cel
- 135 *MANILA*, PUBLICAT AL PRIMER NÚMERO
DE LA REVISTA *CARAVANSARI* (PRIMAVERA 2006)
137 Leizel
139 *Beautification*
141 L. A. Cafe
143 Quan Mao era àcrata
144 Santa Leizel
145 Ombres en la pluja
- 149 DE *POEMES DEL MERVEYÉ*, INÈDIT EN CATALÀ (2005)
151 Jardins de Kensington
152 Al Merbeyé
154 Txiki
155 *Rosa mystica*
157 Primer amor
158 Tango de la Barceloneta

- 159 La felicitat
162 *Ecstasy*
163 Segona oportunitat
164 Mar
165 *Omnia vincit amor*
166 Gloucester Road
167 El plaer
168 Satie
169 Calima
170 Puerto de los Cristianos
171 Westminster
- 173 DEL LLIBRE *DOWNTOWN* (2005)
175 El sentit
177 *Subway to Coney Island*
178 *Sky Line*
180 Atlàntic sol
181 Spanish Harlem
182 Tríptic de la Trinitat
182 Festa Major
184 Robar?
185 Qüestió de temps
- 187 DEL LLIBRE *SEGUINT L'HURACÀ* (2000)
189 Sense inici ni final

- 197 D'EL PONT DE MÜHLBERG (BARCELONA, 2000)
199 Els meandres
202 Determinisme
203 *Place Contrescarpe*
205 La nit sense iguana
206 Mirall negre
207 Rambla del Carmel
209 Malles de pell de lleopard
- 211 DE GAME OVER (1997)
213 Els estigmes sense passió
220 En via morta
225 *Last ball*
- 227 DE TENEBRA (1994)
229 Pluja sobre el mar
230 Eterna
231 Romana
233 Trànsit
236 Angèlica
238 Els últims dies de Bobby Sands
241 Calze d'absenta
- 243 DE LA MUNTANYA RUSSA (1992)
245 La riba de Sant Nicolau de Bari

- 251 POEMES *EL TÚNEL DEL TIEMPO. POEMAS ADOLESCENTES Y
DE PRIMEROS ANTECEDENTES PENALES* (2017)
- 253 Quinto asalto: inferioridad técnica
(revista *Fuera de Banda*, 1981)
- 255 Hijos del viento (revista *Debates*, 1978)
- 257 Celda 59 primera galería
(revista *Muerte sin narcisos*, 1978)
- 259 Sanchidrián (octavilla, 1977)

Deu maneres de dir David Castillo

L'única pàtria, estranger, és el món en què vivim;
un mateix caos va crear tots els mortals.

MELEAGRE

David Castillo Buïls va néixer l'any 1960. Fill del Poblenou —al carrer de Pallars, entre les cantonades d'Espronceda i de Lope de Vega—, la família va haver de marxar a altres barris més al nord quan a la seva mare van diagnosticar-li asma. Primer cap a Vallcarca i, posteriorment, cap al Coll, la Teixonera i el Turó del Carmel. No cal dir que l'especulació urbanística en va tenir bona part de culpa i, per això, anys després no se'n podrà estar de denunciar-la en algun dels seus poemes i també, sobretot, a *El mar de la tranquil·litat* (2010). En aquesta reeixida novel·la, l'autor disfressa de ficció una infància, la seva, entre el costumisme extrem i el cinema de Vittorio De Sica: carrers sense asfaltar, un abocador d'escombraries, rates...

Precisament, una de les figures clau del neorealisme, Cesare Zavattini, explicava com el dia del seu naixement la banda de música del poble tocava davant de casa seva i va haver de sortir el seu avi per demanar al director que ho deixessin córrer perquè molestaven la partera. Una escena més pròpia del cinema d'Emir Kusturica que del neorealisme. Però no tan allunyada de la infància de Castillo, qui sovint reivindica la seva educació sentimental entremig d'anarquistes i gitanos del Somorrostro o del Carmel: «rumbas gitanas compartidas / en las largas tardes de la Modelo / modelando el carácter del que no se rinde».

Ben aviat començarà a escriure poemes en castellà —no va aprendre català fins a la seva època d'estudiant universitari—, que publica en revistes contraculturals i semiclandestines. Eren els anys setanta. Progressivament arriben les col·laboracions en diferents diaris, suplementos... Fins que el febrer de 1993 publica el seu primer llibre de poemes: *La muntanya russa*.

* * *

John Cheever explica que —quan tenia quinze anys— un dia va arribar a casa i va trobar-se una carta de suïcidi del seu pare: nedaré mar endins i quan em quedi sense forces m'ofegaré, anunciava. Resignat, el jove surt a buscar el cadàver. Però, oh sorpresa, descobreix el seu pare borratxo al parc d'atraccions, a la muntanya russa.

La memòria és un tema predominant en el primer llibre i, a grans trets, en la lírica de David Castillo: «vol passat perquè el present és injust, cou». Per bé que —com fa Cheever als seus diaris— la memòria envasada al poema no porta sucres afegits. Entre la imparcialitat i la sinceritat. M'explico: mentre el primer d'aquests dos substantius no denota compromís o implicació, el poeta és un discret fotògraf de guerra; la paraula «sinceritat», per contra, té un punt romàntic que també tenen Charles Baudelaire, Allen Ginsberg o The Clash. Perquè —torno a uns versos de Castillo manllevats de Lluís Figuerola— «la sinceritat és com una baieta: / l'escorres i només surt merda».

En conseqüència, aquesta imparcialitat/sinceritat enllaça amb el seu quasi obsessiu afany per donar testimoni de la vida. Com l'autor de *Les flors del mal* o com W. H. Auden, Castillo no dubta a submergir-se en els ritmes, escenaris i veus de la ciutat. Així ens atansa, per exemple, a en Pepillo: aquell ionqui lobotomitizat que un dia sí i l'altre també mira embadalit per la finestra de casa seva. O a «un transvestit engalanat disposat a prostituir-se / per les seves injeccions d'hormones», o a «*stripteasers* madures de pits operats amb marques», i altres «vides / en etern naufragi».

A les seves memòries, Charles Simic recorda que als anys seixanta, quan cap revista ni editorial nord-americanes volia publicar els seus poemes, va rebre una nota d'un d'aquells visionaris: «Senyor Simic, es evident que vostè és un jove intel·ligent. Llavors, per què perd el temps escrivint sobre porcs i paneroles?» I podia haver-hi afegit «vells tolits» o «gossos de carrer».

La pregunta és immediata: què justifica «la necessitat de rescatar figures de la tenebra» per part de Castillo? En primer lloc, el binomi imparcialitat/sinceritat. Coincideixo absolutament en l'aposta de Jordi Virallonga sobre que tots aquests herois o antiherois són persones reals. Però també cal subratllar la voluntat —hipòcrita lector— de trencar amb els convencionalismes d'una tradició catalana massa cristal·litzada; a la manera d'aquells vells mariners que navegaven fins a la fi del món i encara s'atrevien a anar més enllà.

* * *

La poesia de David Castillo és compacta i dura, igual que ho és la terra per al vell enterramorts. No sobta que Julià Guillaumon el consideri «el més jove de la generació de l'*underground* barceloní». I ho fa al pròleg del seu segon llibre de poemes, titulat *Tenebra* (1994) —després van venir *Game over* (1997), *El pont de Mühlberg* (2000), *Seguint l'huracà* (2000), *Menta* (2005), *Downtown* (2006), *Esquena nua* (2006) o, aviat, *Camp pervers*—, i en aquest sentit res no ha canviat.

Castillo, escriptor prolífic i proteïforme —poesia, narrativa, articles, antologies, entrevistes, biografies, la novel·la en vers *El llibre dels mals catalans* (2010), etc.—, és un ortodox de l'heterodòxia. Imprevisible. Sempre en zig-zag, com diuen que s'ha de fugir quan et desapareixen.

No obstant això, val a dir que l'escriptura poètica sempre ha estat l'arrel, el motor, l'ànima de Castillo. No és una hipèrbole. Ell mateix ho confessa en una entrevista que li fa Aina Canyelles: «Si perdo la poesia, perdo el sentit. Vaig al balcó i adeu.»

* * *

«Sobre la taula de billar hi havia tres boles i un tac esquerdat. / Al marge, Rollie havia preparat una ratlla de coca de 50 cm. / Hi havia cervesa, hi havia whisky, hi havia pastissos de colors. / Les paperines de jaco predicaven el futur. / En el *jukebox* algú havia programat sis repeticions A-7: “Changing of the guards”». A la vegada que treballa en els poemes de *La muntanya russa*, David Castillo investiga i redacta una biografia de *Bob Dylan* (1992) —la segona de les tres que n'ha fet. No ens poden sorprendre, doncs, les concomitàncies. Com en l'anterior fragment de «La riba de Sant Nicolau de Bari».

Tanmateix, aquesta amplitud referencial és una constant en l'obra de Castillo. No som davant d'un poeta que anomena únicament poetes. Més aviat el contrari. El seu Olimp cultural és un altre. I va des de la cita de Leonard Cohen que obria *La muntanya russa*, fins a una cançó de Víctor Nubla en el primer poema d'aquest llibre. I, entremig, *El cel sobre Berlín* de Wim Wenders, Triana, Lou Reed, Loquillo y Trogloditas, el cinema de Francis Ford Coppola, Erik Satie, Fleetwood Mac, David Bowie, Tennessee Williams filtrat per John Huston...

En part, aquesta hibridació culturalista està relacionada amb un afany tan evident com deliberat i obsessiu per ancorar la poesia en el fluir —ai, Heràclit i Zygmunt Bauman— de la vida quotidiana, moderna i contemporània. Però no des de l'efectisme buit d'un, posem per cas, Filippo Tommaso Marinetti, sinó des d'una curiositat de *voyeur* que s'amplifica i entronca amb el seu exercici del periodisme. Què és el periodisme sinó un diàleg amb l'actualitat? Des de qualsevol marge.

Henry Miller —sens dubte un escriptor de marges— va arribar a la conclusió que els llibres només tenen rellevància quan aconseguen «fer-nos beure en la vida amb més avidesa». Sospito que a Miller li hagués agradat llegir Castillo, perquè pocs poetes en llengua catalana han reflectit o reflecteixen tan rotundament la seva època com ell.

* * *

Assegurava Gabriel García Márquez que el seu únic propòsit quan va començar a escriure sobre Macondo i sobre la família Buendía era donar sortida a totes aquelles experiències que d'una manera o una altra el van marcar de nen. Perquè tot succeeix, rematava, a la infància.

Ja s'ha dit que David Castillo ficciona aquesta edat primerenca en la novel·la *El mar de la tranquil·litat*. Però vaig més enllà: quan fa referència en els seus poemes als gitanos o anarquistes

de la seva infància, o quan en parla també en una entrevista o en un article, no estarà subratllant quelcom més que una circumstància biogràfica? Potser cal llegir entre línies. Preguntar-se quin percentatge de l'heterodòxia de Castillo té llavor bakuniana; si la seva voluntat de marge i la provisionalitat de moltes de les escenes que retrata no guarden relació amb l'odissea familiar pels barris del nord de Barcelona, o si la seva mirada d'ampli espectre, el seu mestissatge cultural i la càrrega social de la seva poesia no amaguen els fonaments en aquell Somorrostro de *Los Tarantos*.

* * *

El mar de la tranquil·litat s'inicia amb una colpidora escena que ensenya al protagonista «de manera empírica i per primer cop el significat de la paraula *sort*». Doncs bé, a la manera de la «sort» segons l'entenia Grace Paley, podríem diferenciar entre Història i història. La primera és aquella que escoltem de fons al telenotícies mentre fem el dinar o buidem el rentavaixella, que ja serien part de l'altra història: més íntima i petita. En línies generals, aquesta segona és el tema de la poesia moderna. Malgrat que també hi ha autors que fan de la Història —guerres, moviments polítics...— el principal argument de la seva obra. Penso per exemple en Vladímir Maiakovski, Bertolt Brecht o Gabriel Celaya. I penso en com la poesia de David Castillo resulta inusual, estranya, perquè para atenció a la vegada a les

dues. Tan aviat escriu, confessional i líric, «No vull dolor en comptes d'amor / ni vull amor que em dugui dolor / o que acabi en dolor, / però t'estimo» com esmenta Mike Tyson o l'estrèpit dels projectils sobre Kuwait, o dedica una *suite* de sis moviments a un militant de l'IRA que va morir en vaga de fam. I què cal dir d'una ciutat, Barcelona, que en els poemes de Castillo és història —escenari—, però també Història —personatge.

Al pròleg de la seva antologia bilingüe *Bandera negra* (2001), el poeta ho exposa així: «Entenc la poesia com el líquid fixador de les fotografies, independentment de l'episodi, del record o de l'època que recuperi.» Memòria. Afany de present. Història i història.

* * *

Aquesta antologia porta el significatiu títol de *L'amor com a pena capital*. Admissió de culpa i acceptació de la condemna. Perquè la poesia de David Castillo té un dels seus principals eixos en l'amor. Prengui la forma que prengui —i en són moltes: talment aquell personatge dels còmics de Batman anomenat Clayface.

De vegades, «reclam multicolor». D'altres, «ansietat lenta». O bri d'esperança que ens salva: «mentre ballava per carrers i places / del Sentier, del Latin o de Montparnasse / et sentia com a únic remei». Però «l'amor és, també, un camp de cards». I se'ns clava. I malfereix. Així, la segona part del poema «Perspectiva

aèria» sembla una escena de Cheever o de David Hockney fins que arriba l'últim vers i, amb ell, «el remot desig que gairebé ni recordo». I després, com és natural, l'enfonsament: «Qui havia de dir que tu i jo ja no ens parlaríem / o que no sabríem què dir-nos quan per casualitat / ens vam creuar en el metro». O encara més: «tot és soroll sense el teu amor, Julieta, / la cicatriu com la llera del riu sec».

Potser els dos llibres de Castillo amb una presència més profusa i definida de l'amor siguin *El pont de Mühlberg* (2000) i *Seguint l'huracà* (2000). O potser no. Perquè el seu interès, la seva dedicació a aquest motiu literari —deixem ara de banda la biografia— és anterior a la publicació del seu primer recull de versos, com prova la tria que va fer de *100 poemes d'amor de la poesia catalana moderna* (1991).

El poema «Puerto de los cristianos» duu una cita de Robert Palmer que ben bé podria ser l'emblema de l'obra lírica de Castillo: «Ho has d'admetre, ets addicte a l'amor.»

* * *

Jaime Gil de Biedma defensava que, en poesia, les estructures mètriques tancades són les més fàcils d'elaborar. Un sonet no demana que el seu autor tingui un gran sentit de la forma. Aquest sentit es demostra, va dir, en un poema lliure. Sospito que en David Castillo hi estaria d'acord: «Si escrius sonets et riuran

les gràcies els que diuen / que són diferents, però cotilles duia ja la meva àvia / i jo no compto ni les monedes de la butxaca».

William Carlos Williams va evocar en un meravellós poema els últims instants de vida de la seva àvia anglesa. A l'ambulància, camí de l'hospital, ella albira una llarga filera d'oms que flanquegen la carretera: «Són arbres? N'estic farta.» I va inclinar definitivament el cap.

També ens cansem de la bellesa. No importa si són arbres o poemes d'immaculada arquitectura clàssica. Però compte, T. S. Eliot ja ens va advertir del perill: «Només un mal poeta pot rebre el vers lliure com un alliberament de la forma.» Va ser —i encara és— «una preparació per trobar formes noves o per renovar les velles». Perquè, en el fons, Harold Bloom *dixit*, cap poema autèntic és lliure del tot.

* * *

D'entre les virtuts de la poesia de David Castillo, la seva música inesperada. A voltes amazònica i sobreeixida, entre l'udol ginsberguà i els versicles quasi infinits de Walt Whitman. D'altres, en contrast ciclotímic, molt més lacònica: «No em queda paciència / per demanar / quan, més enllà del jardí, / cap al bosc frondós dels records, / te'n vas.» Aquest poema breu de versos breus sembla quasi un apunt, una nota a la manera d'aquelles que escrivia Fernando Pessoa als tovallons —alguns parracs dels quals ara es guarden a la Biblioteca Nacional de Lisboa.

És, per tant, una música que es modula segons les necessitats de cada text. Però, si mirem més enllà, la polifonia de Castillo té un valor estètic. Del tot iconoclasta: saturat de l'acostumada bellesa —com l'àvia anglesa de Williams— i en sintonia amb Eliot, el poeta poblenoví busca altres maneres d'escriure: «Desconfiar de les rimes / i dels que compten fins i tot les síl·labes, / buscar la utilitat de la metàfora, / dirimir un pleonasme per reiterar-se / en l'imaginisme del plou, plou, plou.»

Sí, admirat Verlaine, la música abans que tot. Ara bé, quina música?

* * *

Acabo. «La poesia ensenya o enganya» diu un vers d'*El pont de Mühlberg* en el qual ressona Horaci. I, certament, llegir David Castillo és com travessar de nit un pont en flames: t'il·lumina i, al mateix temps, t'obliga a continuar endavant.

JOSEP M. RODRÍGUEZ

Com pots estar tan trist a la ciutat?

(Títol d'una cançó de Víctor Nubla)

Cada dia cau un amic en la impietat,
l'incineren i en quaranta dies
lliuraran les cendres a la família.
M'afaito sol en la decrepitud del pis
abassegador que només em rescata
quan dius «hola» i apareixes
entre ombres del búnquer domèstic
amb l'aroma desitjada dels plats.

Els clarinets de l'amic sonen llunyans,
«postindustrials» van dir,
com un ferit a la pota ranca
després del bombardeig
i el fred primaverall que s'alterna
amb el plugim interminable
que em fa desitjar-te més.

Quan eres a la residència de Lesseps,
cada tarda el treia a passejar
perquè només podia sortir amb el meu DNI.
La tarda que et vaig llegir la bonaventura
et vaig advertir del perill:
sortir, oblidar-se'n i ficar-se en embolics i addiccions,
el passadís estret era un penya-segat

on no pots badar
ni amb un estrofolari punt final

Tot passarà també com la tempesta,
vides fugisseres entre els escamots de la mort,
setge intensiu, pudor de sirenes
a cada moment.

Una mort sobtada és un eufemisme mal resolt.

Som al cim de l'epidèmia,
penso reiteradament en tu.
Penso reiteradament en tu,
penso reiteradament en tu,
fins i tot quan em tallo.

© dels textos: David Castillo Buïls, 2021
© de les il·lustracions: Raúl Barrilado Martín, 2021
© del pròleg: Josep M. Rodríguez Cabrera, 2021
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2021
carrer Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat
Primera edició: desembre de 2021
ISBN: 978-84-1303-311-2
DL: L 751-2021
Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.